

NIEUW IN NEDERLAND

Samengesteld door Gerard D. Majoor

Wijngaardslakken – *Helix pomatia* – aangetroffen in Oostelijk Flevoland

E.A. (Bert) Jansen

Discovery of the Roman snail – *Helix pomatia* – in Oostelijk Flevoland

Summary. Oostelijk Flevoland was recovered from the IJsselmeer in the fifties of the 20th century. In 2010 the presence of 100 species of land- and freshwater molluscs had been demonstrated by the author. This report adds one more species: the Roman snail (*Helix pomatia*) that was found in different lots of deciduous wood planted some 55 years ago. The origin of the specimens remains enigmatic

Inleiding

Bij de verschijning en presentatie van het boek “Kruipende huisjes” (over de verspreiding van land- en zoetwatermollusken in de Zuidelijke IJsselmeerpolders) heb ik aangegeven dat het tot dat moment aangetroffen aantal soorten (100) maar een tussenstand zou kunnen zijn (Jansen, 2010). In een nieuw gewonnen land kan het jaren duren voordat er een stabiel aantal soorten aangetroffen wordt. De uitbreiding van de lijst zoals weergegeven in het boek zou een kwestie van tijd zijn.

Nu, goed twee jaar na de verschijning van het boek, is het mooi om de eerste nieuwe soort voor Flevoland te kunnen melden. Half mei ontving ik een mailtje van een medewerker van het Flevo-landschap waarin melding werd gedaan van de vondst van een aantal Wijngaardslakken in het Reve-Abbertbos (fig. 1). Het Reve-Abbertbos is gelegen aan de rand van Oostelijk Flevoland langs het Drontermeer en wordt sinds kort doorsneden door de Hanzelijn, de spoorweg tussen Lelystad en Zwolle. Oorspronkelijk werd dit bos beheerd door Staatsbosbeheer maar sinds een aantal jaren voert het Flevo-landschap het beheer.

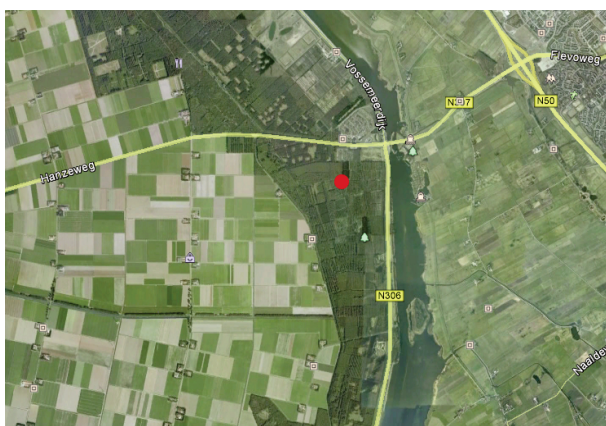


Fig. 1. De locatie waar de Wijngaardslakken zijn aangetroffen.
Foto: Google Earth..

De bossen langs de oostelijke randmeren van Flevoland zijn circa 55 jaar geleden voornamelijk aangeplant op zandgrond en bestaan zowel uit loof- als naaldbos. Onder het bos zijn in de grond nog goed geconserveerde stobben te vinden van dennen. Deze dennen maakten 5000 jaar geleden deel uit van een groot moerasbos met de prachtige naam “Woud Zonder Genade”. Bij werkzaamheden in het bos kwamen de medewerkers de

Wijngaardslakken op meerdere percelen tegen.

Na een afspraak met de betreffende medewerker konden wij (Anneke en ik) afgelopen augustus samen met hen gaan kijken naar de plek waar deze grootste huisjesdragende landslak van Nederland aangetroffen is.

Omschrijving van de biotoop

Donderdag 9 augustus was het zover. Twee medewerkers van het Flevo-landschap (fig. 2) namen ons mee het bos in naar de locatie waar zij deze Europees beschermde slakken hadden gevonden. In kilometervak 185.000 / 506.000 troffen we een perceel aan van gemengd loofbos, hoofdzakelijk bestaande uit es, esdoorn, beuk en eik en een onderbegroeiing van zeer jonge boompjes. Aan de noordzijde een strook van brandnetels en riet en een kavelsloot, zoals die in de hele Flevopolder aanwezig zijn. Er werd ons verteld dat de betreffende percelen onaangevoerd zijn en dat er dus nauwelijks iets is gedaan aan onderhoud zoals snoeien, uitdunnen, o.i.d. In de percelen waar wel wordt gewerkt zijn de Wijngaardslakken niet aangetroffen.



Fig. 2. De medewerkers van Flevo-landschap die de Wijngaardslakken ontdekten (links Tim Captein, rechts Jordin Mulder).
Foto: Bert Jansen.

Het aantal Wijngaardslakken dat we deze middag vonden bleef beperkt tot vijf exemplaren. Maar volgens onze gastheren hadden ze er op drie locaties al veel meer gezien. De slakken zaten zowel op de grond, op riet als op de stammen van essen (fig. 3 en 4).



Fig. 3. Op een rietstengel,



Fig. 4. en op de grond.

Hoe komen Wijngaardslakken in het Reve-Abbertbos?

Ik kan er kort over zijn. Ik weet het niet en kan er alleen maar naar gissen.

Niet ver van één perceel waar ze zijn aangetroffen liggen een paar volkstuintjes. Het lijkt mij echter niet waarschijnlijk dat ze vanaf dat complex zijn gekomen omdat een paar andere percelen er zeker 700 meter vandaan liggen.

Zijn ze meegekomen met materiaal voor werkzaamheden in het bos? Ook hieraan moet worden getwijfeld omdat op de betreffende percelen geen onderhoud o.i.d. heeft plaatsgevonden. Zijn het wellicht toch vogels die voor de verspreiding hebben gezorgd? De dichtstbijzijnde bekende locaties van de Wijngaardslakken liggen toch altijd nog op meer dan 50 kilometer van het Reve-Abbertbos vandaan (Gittenberger et al., 1984, ANM, 2003, Gmelig Meyling *et al.*, 2009).

Wie het weet mag het zeggen!!

Tot slot

Het lijkt mij interessant om deze populatie te blijven volgen en te kijken of deze zich uitbreidt naar andere plekken in de Zuidelijke IJsselmeerpolders. Ik hou u op de hoogte.

Literatuur

- JANSEN, E.A (2010): Kruipende huisjes; Verspreiding en bijzonderheden van in de Zuidelijke IJsselmeerpolders aangetroffen land- en zoetwatermollusken (slakken en mossels) met beschrijving van natuurterreinen. – Lelystad: Natura parva, Stichting Anemoon. 208 pp.
- GITTENBERGER, E., W. BACKHUYS & Th. E.J. RIPKEN (1984): De landslakken van Nederland. – 2^e druk. Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging. 184 pp.
- ANM (2003): Atlasje ANM - voorlopige kaarten, werkdocument voor regiocoördinatoren. Amsterdam: Atlasproject Nederlandse Mollusken.
- GMELIG MEYLING, A.W., R.H. de BRUYNE, A. BOESVELD & I. van LENTE (2009): Onderzoek naar de verspreiding van de Wijngaardslak *Helix pomatia* op basis van bestaande gegevensbronnen. – Stichting Anemoon. 33pp.

Adres van de auteur:

Delta 68
8224EP Lelystad
natura-parva@planet.nl

NOVAPEX

Quarterly devoted to Malacology
Edited by the

Société Belge de Malacologie
[Belgian Malacological Society]
Founded in 1966

Rue de Hermalle 113
B-4680 Oupeye - Belgium

Subscription (yearly)
Belgium: 40 EURO

Other countries: 55 EURO
contact: vilvens.claude@skynet.be
<http://www.societe-belge-de-malacologie.be/>

HERMANN L. STRACK

Antiquarian Malacology Books

New (11th) Catalogue just issued
1200 titles in stock (fossil & recent)
thousands of reprints available

We also handle all other fields of Natural History and Science
Over 15.000 books and papers in stock!
- Please look on my website or inquire -

Porzh Herve
22780 Loguivy Plougras
Bretagne, France
Mobile: 0033-679439230
email: hermann.strack@orange.fr
website: www.strackbooks.nl